KUOPIO

Vaikeasti työllistyvien työvoimapalvelut

26.11.2024

Pirjo Oksanen

Huomioita tarkastuskertomuksesta ja siinä esitetyistä suosituksista

- Valtiontalouden tarkastusviraston kannanottoihin vaikeasti työllistyvien työvoimapalveluiden toimivuudesta ja kehittämistarpeista on helppo yhtyä ja suositukset ovat pääosin oikeasuuntaisia
- Ei kuitenkaan pidä luoda lisää lainsäädäntöä ja byrokratiaa, jolla työvoimapalveluiden henkilöresurssia kohdennettaisiin ”pakolla” vaikeimmin työllistyvien palveluihin
- Kuntien kannustimet hoitaa kohderyhmän palvelut ovat vahvat kasvavien työttömyysturvamaksujen vuoksi
- Sopivasti kohdennetulla resurssiohjauksella voitaisiin myös saada aikaan merkittävää parannusta

Pohjoismainen työvoimapalvelumalli 1

- Työvoimapalveluiden tulee perustua aina ja vain yksilöllisiin asiakastarpeisiin - palvelun tulee myös olla yksilöllistä ja asiakkaan erilaiset tilanteet huomioivaa
- Lainsäädännössä tulisi luopua kokonaan asiakasprosessiin liittyvistä kirjauksista, sillä ne eivät tue asiakkaan yksilöllisen palvelun tavoitetta
- Lainsäädäntöä tulisi uudistaa ja yksinkertaistaa merkittävästi, jotta asiakkaiden oikeudet ja velvollisuudet olisivat nykyistä helpommin ymmärrettävissä – tämä koskee erityisesti työnhakuvelvollisuutta

Pohjoismainen työvoimapalvelumalli 2

- Asiakkaalle arvoa tuottamattoman hallinnollisen työn määrää tulisi vähentää merkittävästi
- Työnhakuvelvoitteen seurantaa pitäisi parantaa ja automatisoida
- Huomiota tulisi kiinnittää nykyistä enemmän myös päätösten ennakoitavuuden parantamiseen sekä asiakkaiden ohjaukseen ja neuvontaan

Tarve palveluiden uudistamiselle on ilmeinen

- 40 % työnhakija-asiakkaista on vaikeasti työllistyviä - Jotta tämän kriittisen kohderyhmän palveluita voidaan parantaa ja niihin kohdistaa riittävät panostukset, tulee huomio kiinnittää loppujen 60 %:n palveluihin
- Työnhakijoista ison osan prosessit voitaisiin järjestää nykyistä joustavammin ja kustannustehokkaammin digitaalisiin palveluihin perustuen
- Kuopiossa on lähdetty jo kehittämään systemaattista digitaalista palvelupolkua, mutta nykyinen lainsäädäntö aiheuttaa kehittämistyölle rajoitteita.
- Lainsäädännön uudistamisen lisäksi tarvitaan palvelureformi, jossa määritellään kokonaan uudelleen työvoimapalveluihin liittyvät TNO-palvelut, koulutukset, valmennukset ja ohjauspalvelut

TYP-toiminta

- TYP-palvelu hyvä toimintamallin pitkäaikaistyöttömien ohjaamisessa palveluihin, mutta asiakasprosessit ovat usein hyvin pitkiä – venyminen johtuu usein terveyspalveluihin pääsyn hitaudesta
- Merkittävä huomio, että osa asiakkaista on tosiasiallisesti työkyvyttömiä
- Tarkastusviraston suosituksiin voisi lisätä kohdan, jolla puututaan terveyspalveluiden pitkiin jonoihin ja tosiasiallisesti työkyvyttömien henkilöiden pitämiseen työttöminä työnhakijoina.
- TYP-toimintaan olisi tarkoituksenmukaista ottaa mukaan lainsäädännön tasolla myös koulutuspalvelut - Lainsäädännön muutoksia tarvitaan turvaamaan monialaisiin palveluihin kuuluva tiedonvaihto-oikeus työvoimaviranomaisen ja oppilaitoksen välillä

TYP-toiminnan haaste

- Hyvinvointialueen resurssivajeet, jotka hidastavat terveystarkastuksiin, työkykykartoituksiin, päihde- ja mielenterveyspalveluihin sekä kuntouttavaan työtoimintaan pääsyä – tällä on selkeästi työttömyysjaksoja pitkittävä vaikutus
- TYP-toiminta ei tällä hetkellä toteudu Kuopiossakaan lain hengen mukaisesti
- Huomionarvoista myös on, että hyvinvointialueilla ei ole mitään kannustimia hoitaa näiden palveluiden resursseja kuntoon.

Kuopion hyvät käytännöt kuntakokeilussa

- Eriytetty tehostetun tuen palvelut omaksi toiminnalliseksi kokonaisuudeksi – varmistettu TYP-toiminnan resurssit
- Panostettu pitkäkestoiseen henkilökohtaiseen omavalmentajan tai työkykykoordinaattorin tukeen
- Savon koulutuskuntayhtymän ja Kuopion kaupungin yhteisviroissa olevia ammatillisia opinto-ohjaajia - tuoneet uuden ulottuvuuden uraohjaukseen ja yksilöllisten koulutusratkaisujen räätälöintiin

Vuoden 2025 uudistuksen vaikutukset

- Työvoimapalveluiden saatavuus paranee, kun lähipalvelut jalkautuvat kuntiin
- Lähipalveluissa painotetaan nuorten, ikääntyneiden, pitkään työttömänä olleiden ja maahanmuuttaneiden palveluja
- Jatketaan kuntakokeilussa hyväksi havaittua tapaa muodostaa tehostetun tuen palveluista oma avainprosessi ja henkilöstöpooli
- Työllisyysalueen rahoituskehys on pienentynyt vuoden 2024 aikana 2,5 miljoonaa euroa - Leikkaukset on kohdistettu palveluiden hankintoihin ja palkkatukeen
- Kela lisää työllisyysalueelle resurssia lähitapaamisina tehtävään työhön
- Työllisyysalue varautuu toiminnassaan tarjoamaan tarvittavat tilaratkaisut asiakasrajapinnassa tapahtuvaan monialaiseen yhteistyöhön

Lopuksi

- Vaikeasti työllistyvät henkilöt tarvitsevat työllistyäkseen vahvaa yksilöllistä tukea
- Tuki parantaa yksilön toimintakykyä, työllistymisvalmisuksia ja elämänlaatua sekä kannattelee asiakasta usein vaikeassa elämätilanteessa ja luo uskoa tulevaisuuteen
- Palvelujärjestelmän näkökulmasta palvelu on kuitenkin kallista ja sen todellinen vaikuttavuus näkyy viiveellä. Vaikka vaikeasti työllistyvä henkilö saataisiin prosessin päätteeksi töihin, vasta tulevat vuodet osoittavat ratkaisun pysyvyyden.
- Tulevaisuudessa joudutaan pohtimaan entistä enemmän palveluiden kustannusvaikuttavuutta ja TYP-toimintaa voidaan joutua kohdentamaan tarkemmin vain niille, jotka siitä selkeämmin hyötyvät

Kiitos!

Lisätietoja
Työllisyysjohtaja Pirjo Oksanen
0400 827712
pirjo.oksanen@kuopio.fi